

Toimittaja Risto Jussila. Puh. 040 5119526, sähköposti risto.s.jussila@gmail.com.
 Historian Ystävien Liiton kotisivut <http://www.historianyst.fi>. Vammalan Kirjapaino Oy.

Docendo haluaa johtavaksi kustantajaksi sotahistoriassa

Jyväskyläläinen kirjankustantamo Docendo aikoo vuoteen 2017 mennessä ottaa johtavan aseman sotahistorian kustantajana. Tavoitteella on epäilemättä katetta; onhan Docendo viime aikoina kustantanut useita sotahistorian alaan kuuluvia teoksia. Taustalla on varmasti yhtiön kustantajan **Juha Janhosen** innostus sotahistoriaan.

Keväällä Docendo teki merkittävän kulttuuriteon, kun se julkaisi uudelleen kolme teosta, joiden painokset ovat loppuneet jo vuosia ja vuosikymmeniä sitten. Teokset keskittyvät vuoden 1944 tapahtumiin. Sillä yhtiö haluaa muistuttaa jatkosodan päättymisen 70-vuotismerkivuodesta.

Mutta kannattaako vanhojen kirjojen uudelleenpainatukset? Janho-

Docendo teki kulttuuriteon julkaistessaan uudelleen kolme merkkiteosta.

nen uskoo, että näilläkin kirjoilla on markkinoita. Uusilla painoksilla tavoitellaan myös nuoria lukijoita. Ehkäpä tärkein taustatekijä on kuitenkin hyvin proosallinen.

– Kun tekee **Ville Haapasalosta** kirjan, niin silloin voi tehdä muutaakin, Janhonen myöntää. Docendo julkaisi viime vuonna kirjan tästä suosikinäyttelijästä. Sen myynti oli ilmeisesti menestyksekkäs.

Mitkä kirjat sitten ovat luettavissa uusintapainoksina? Jokaista teosta voidaan pitää klassikkona.

Ehkä tunnetuin on kenraaliluutnantti **Karl Lennart Oeschin** teos *Suomen kohtalon ratkaisu Kannaksella v. 1944*. Siinä Oesch arvioi suorasukaisesti sotatoimia ja etenkin Päämajan toimintaa jatkosodan loppuvaiheissa. Teosta pidetään yhtenä alan merkittävimmistä teoksista.

Saksalainen jalkaväenkenraali **Waldemar Erfurt** toimi jatkosodassa Saksan yhteysupseerina Päämajassa. Kokemuksistaan hän julkaisi teoksen *Sotapäiväkirja vuodelta 1944*. Hän välitti viestejä ja tukipyynnöjä sekä neuvotteli yhteisistä toimista Saksan ylijohdon ja Suomen puolustusvoimien välillä.

Viipuriin, Viipuriin...

Historian Ystävien liiton syysretki tehdään tänä vuonna Viipuriin, lähialueelle siis. Matkapäivä on lauantai 20. syyskuuta. Merkitkääpä päivän kalentereihinne.

Tätä kirjoitettaessa eli toukokuun alkupuolelle niin matkaohjelma kuin hintakin olivat vielä hakusessa. Kesän aikana tiedot täsmeytyvät.

Matka on tarkoitus tehdä junalla. Lähtö olisi Helsingistä aamu-Allegrolla ja paluu viimeisellä vuorolla. Junalla liikuttaessa vältetään pahimmat rajuuhkat.

Alustavasti on puhuttu, että matkaoppaana olisi Kyösti Toivonen Hollolasta. Hänellä on monipuolinen kokemus Viipurin-retkistä. Viime syksynä Lahdessa ja Hollolassa käyneet muistavat Kyöstin mainiot tarinat ja asaintuntemuksen.

Seurataapa liiton verkkosivuja tai tarttukaa puhelimeen.

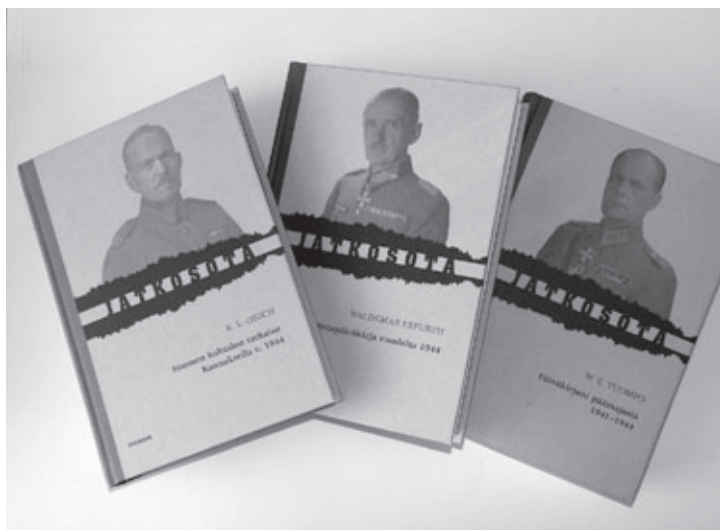
Teos on tarkka kuvaus Päämajasta saksalaisin silmin.

Kolmas kirja on kenraaliluutnantti **Wiljo Tuompon** teos *Päiväkirjani Päämajasta 1941–1944*. Tuompo toimi jatkosodan ajan Mikkelissä Päämajan komentoosikunnan päällikkönä. Hän kuului marsalkka **Mannerheimin** lähipiiriin, joten hänellä oli oiva paikka tehdä havaintoja useista kiinnostavista keskusteluista ja niihin pohjautuneista päätöksistä.

Kirjojen julkaiseminen ei ollut mikään yksinkertainen tehtävä. Teknisten ongelmien lisäksi paljon työtä teettivät tekijänoikeudet. Etenkin Erfurtin sukulaisten metsästäminen oli jo salapolisiisyyttä. Sukulaisia löytyi lopulta Saksasta, ja kustantajan onneksi heille oli suuri kunnia kuulla Erfurtin teoksen uudelleenjulkaisemisesta.

Historian Ystävä toivottaa onnea ja menestystä Docendon tavoitteelle. Kaikki laadukkaat historiateokset ovat aina tervetulleita.

– RISTO JUSSILA

Sanomatalo avautui historian ystäville

■ Aurinkoisena mutta tuulisena huhtikuun alun päivänä kokoonnuimme Historian Ystävien retkelle Sanomataloon yli 50 innokkaan historian ystävän voimin. Sanomatalon aulasta **Janne Virkkusen** johdolla siirryimme alakerran luentosalin.

Helsingin sanomien uusi vastaava päätoimittaja **Kaius Niemi** toivotti meidät tervetulleiksi Sanomataloon ja tutustumaan Helsingin Sanomien toimitukseen sekä kiinteistöön. Historian Ystävien liiton puheenjohtaja ja Helsingin Sanomien pitkäaikainen vastaava päätoimittaja Janne Virkkunen kertoi taustoja päätoimittajakauttaan käsittelevästä kirjastaan *Päivälehdhen mies*.

Virkkunen toi esille, että hän kuvaa kirjassaan erityisesti niitä paineita, joita päätoimittaja kohtaa työssään sekä lehden toimituksen ja lukijakunnan odotusten että pörssi-yhtiön hallituksen ja muiden painostusryhmien ristiteussa. Hän käsitteli päätoimittajakautensa aikana tapahtuneita niin rakenteellisia, taloudellisia kuin digitaalisen vallankumouksenkin mukanaan tuomia uusia teknisiä avauksia ja näiden vaikutuksia perinteikkään lehden toimintaan.

Merkittävänä muutoksena sanomalehtien toiminnassa Virkkunen

näki olevan kaksi keskeistä tekijää: Helsingin Sanomissa erityisesti siirtyminen perheyriyteksestä pörssi-yhtiöön ja tästä seurannut tarkasteluperspektiivin muutos ”kvartaalivuosisadasta” ”kvartaalivuosiin”. Toisena merkittävänä tekijänä hän piti digitaalisen median mahdollistamaa uudenlaista journalismia.

Virkkusen puheenvuoro herätti runsaasti keskustelua, ja kuulijakunnasta esitettiin useita kysymyksiä. Lehden poliittisen linjauksen muodostumista tiedusteltiin, samoin kantaa Nato-kysymyksissä. Virkkunen korosti Helsingin Sanomien olevan puoluesitoutumaton kaupunkilainen lehti, jossa vastavaan päätoimittajan kanta muotoutuu yhdessä Sanoma-konsernin hallituksen linjausten kanssa.

Vastaava päätoimittaja Kaius Niemi kertoi Helsingin Sanomien nykynäkymistä. Keskeisiä tekijöitä ovat organisaatiomuutos ja uudet toimintamallit laadukkaan journalismin toteuttamiseksi nykyisessä toimintaympäristössä. Niemi korosti erityisesti asiantuntemuksen hyödyntämistä. Esimerkkinä tästä hän käytti editoivien toimittajien tärkeää työpanosta lehtijuttujen ja sisältöjen viimeistelyssä.

Myös Niemi korosti edelleen kiih-

tyvää toimintakentän muutosta, jossa vuosikvartaaleista on siirrytty jo reaaliaikaiseen toiminnan ohjaukseen. Osittain tämä on syntynyt kuluttajien nopeista muutoksista tottumuksissaan, esim. digimateriaalin käytöstä ja toisaalta kiristyvästä kilpailusta ja koventuneista tulostavoitteista.

Niemi muistutti Helsingin Sanomien tavoitteena olevan olla vastakin laadukas ajan tasalla oleva journalistisen alan toimija, joka tarjoaa laadukkaita palveluita lukijoilleen monipuolisesti erilaisia viestintäkanavia hyväksikäyttäen.

Puheenvuorojen jälkeen siirryimme kahville ja sen jälkeen pääsimme tutustumaan toimituksen tiloihin seitsemänteen kerrokseen. Pääsimme seuraamaan hetkeksi lehtitalon arkea sekä toimittajien ja editoivien toimittajien yhteistyötä.

Sanomatalon yläkerroksista aukeavat upeat näkymät yli Töölönlahden aina Pasilaan ja Kallioon saakka. Myös talon upea moderni arkkitehtuuri näyttäytyi uudesta kuvakulmasta yläkerroksista katsottuna. Pelkistetty arkkitehtuuri ja sisätilojen upeat taideveistokset istuivat maisemaan ja toivat kaupungin sykkeen sisälle tiloihin.

– AINO EZEONODO

TIEDOTUSLEHDEN TEKEMISEN HANKALUUKSIA

Olen tähän asiaan puuttunut aiemminkin, mutta kerrattakoon ongelma. Kyse on Historian Ystävien kaltaisen tiedotuslehden ajankohtaisuudesta. Kun lehdykkä ilmestyy neljästi vuodessa, teksti ei voi olla läheskään ajan tasalla.

Hyvä esimerkki on kädessäsi oleva kuluvan vuoden kakkosnumero. Olin mielelläni kertonut kesäkuussa Lahdessa pidettävän historiase-

minaarin aiheista ennakkoon. Tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista, sillä lehti oli suunniteltu ilmestyväksi juhannuksen tienoilla, ja silloin seminaari oli jo pidetty.

No miksen sitten kertonut seminaarin sisällöstä? Vastaus on yksinkertainen. Lehti ”meni kiinni” jo toukokuun puolivälissä, jolloin seminaari oli vasta tuleva tapahtuma.

Nykyaikana nettisivut ovat käte-

vä tapa kertoa tulevista. Tietysti kaiken maailman tviitit ja muut ovat vielä nopeampia ja kenties kätevämpiäkin. Ongelmana kuitenkin edelleen on, että läheskään kaikilla ja etenkin varttuneella väellä ei ole tietokonetta, joten sieltä löytyvä tieto jää pimentoon.

Yritetään kuitenkin pärjätä olemassa olevilla välineillä, ja puhelimeenkin voi aina tarttua.

Sibeliuksen hauta pysäyttää

■ Säveltäjämestari **Jean Sibeliuksen** ja hänen puolisonsa **Ainon** hautapaasi Järvenpään Ainolassa on yksinkertaisuudessaan vaikuttava. Huomiota herättää, että syntymä- ja kuolinvuodetkin on hautamuistomerkestä jätetty pois. Niitä ei tällä haudalla tarvitakaan.

Historian ystävät pääsivät tutustumaan mm. Ainolaan keväisellä Tuusulanjärven-retkellään toukuussa. Retkeilijöitä olisi kyllä saanut olla enemmän, ja sääkin olisi voinut olla lämpimämpi.

Ainolassa saimme kuulla tiiviin esityksen Sibeliuksen elämästä. Ainon elämää ei käy kateeksi. Hän sai hoitaa kaiken taloudenpidon ja lapset sekä huolehtia siitä, että talossa oli aina hiirenhiljaista, kun ärtynyt säveltäjä teki työtään. Hän joutui myös lupumaan omasta urastaan miehen hyväksi.

Sibelius kuoli vuonna 1957 ja Aino 12 vuotta myöhemmin. Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että Ainola varustettiin vesijohdoilla vasta mestarin kuoleman jälkeen; ne kun pitivät liikaa meteliä! Valitettavasti Ainolan sisätiloissa ei saa kuvata.

Kuvaamien on kielletty myös retken ensimmäisessä kohteessa Erkkolassa. Runoilija J. H. Erkko

Jean ja Aino Sibeliuksen hautapaasi on vaikuttava.

J. H. Erkon rakennuttama Erkkola on Tuusulan kunnan omistuksessa museona.

rakennutti tämän talon viime vuosisadan alussa. Vuorikymmenten kuluessa se oli monella omistajalla. Vuonna 2006 se ostettiin **Jane ja Aatos Erkon** Säätiön rahoilla Tuusulan kunnalle museokäyttöön.

Erkkolassa on koko kesän mainio pieni näyttely satukuningatar Anni Swanista. Monet esillä olleista Swanin kirjoista nostattivat vieraille haikeita muistoja lapsuudesta. Pääosa näyttelystä koostuu maa-lauksista, joilla on kuvitettu satu-kirjoja. Monet eturivin suomalaiset taiteilijat ovat luoneet herkkiä teoksia satumaailmasta.

Kirjailija **Anni Swan-Manninen** (1875–1958) on tunnetuimpia suomalaisia lasten- ja nuortenkirjailijoita. Hänet tunnettiin myös ulkomaisten satujen kääntäjänä. Hänen tunnettuja teoksiaan ovat esimerkiksi *Ollin oppivuodet*, *Iris rukka* ja *Tottisalmen perillinen*.

Retken päätteeksi professori **Riitta Konttinen** kertoi Halosen-niemessä retkeläisille teoksestaan *Ommellista asua maalla*. Teos sai kevättälvellä kunniamaininnan Vuoden Historiateos -kilpailussa.

Jukka Seppinen, *Kivi bolševikin kengässä – Neuvostoliiton tavoitteet Suomessa 1917–1970* (Minerva)

■ Jos tutkija tuntee vahvaa antipatiaa tai vahvaa sympatiaa tutkimuskohteeseensa, hänen pitäisi ehkä sittenkin harkita tutkimusaihettaan uudelleen. Tämä tulee väkisin mieleen, kun lueskelee **Jukka Seppisen** tuoreinta teosta. Neuvostoliiton toimet ja suomalaisten alttiut nöyrästi sopeutua näihin toimiin ovat selvästi punainen vaate Seppiselle. Kirjaa sävyttää selvä asenteellisuus. Siihen tutkija ei saisi syyllistyä. Tämä sama piirre on mielestäni kyläkin tullut näkyvästi esiin jo hänen aiemmiksikin teoksissa.

Seppisen punaisena lankana kirjassa on aiemmin Josif Stalinin hylkäämä kansanrintamapolitiikka. NKP ja SKP aloittivat uudelleen tämä politiikan Stalinin kuoleman jälkeen. Kommunistit oli saatava samaan hallituksen sosiaalidemokraattien kanssa. Seppinen päättelee, että kansanrintamapolitiikan avulla Suomi oli tarkoitus muuttaa sosialistiseksi maaksi. Neuvostoliiton vaikutusvalta kasvoikin 1960-luvulla merkittäväksi.

Seppinen käyttää lukemattomissa kohdissa sanaa suomettuminen. ”Tämä lisäsi suomettumiskehitystä”, hän kirjoittaa toistamiseen. Hän ei kuitenkaan kerro, mitä hän loppujen lopuksi tarkoittaa suomettumisella. Lukija saattaa helposti saada sen käsityksen, että suomettumisesta puhuttiin jo 1950-luvulla. Koko käsittehen tuli Suomessa tunnetuksi vasta 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa. Suomen kielen sanastoon ”suomettuminen” tuli 1970-luvun alussa, kun **Jyrki Vesikansa** keksi sen uutisjuttuunsa Uuteen Suomeen.

On hämmästyttävää, miten paljon tilaa Seppinen käyttää todistellakseen, että jatkosota oli erillissota. Hieman lioiteltuna voidaan päätellä, että Seppisen näkemyksen mukaan Suomella ja Saksalla ei juuri muuta yhteistä ollutkaan kuin sama vihollinen. Hän ohittaa tekstissään kaikki tutkimukset, jotka todistavat päinvastaita. Syyskuussa 1944 solmittu välirauhansopimuskin on Seppisen sanastossa erillisirauhasopimus. Tälle tosin on hyviä perustelujakin.

Suuri osa kirjan alkuperäislähteistä on peräisin Suojelupoliisin ilmoituksista. Selvästi näkyy, että Seppinen on viettänyt pitkiä aikoja Ratakadun tutkijaselissä. Ilmoi-

tukset antavat hyvän kuvan kommunistien ruohonjuuritason toiminnasta menneinä vuosikymmeninä. Kirjaan ei olisi kuitenkaan tarvinnut luetella jokaisen yhdistyksen tai vastaavan hallitusten kokoonpanoja nimi nimeltä. Valtaosa nimistä ei kerro lukijalla yhtään mitään.

Myönteistä on myös, että Seppinen on käyttänyt Ruotsin, Ranskan ja Britannia ulkoministeriöiden arkistotietoja. Hämmästyttävän paljon Seppinen on käyttänyt lähteinä aiempia teoksiaan. Jos lähdeviitteessä on esimerkiksi ”Seppinen 2001, kokonaisuudessaan”, lähde ei siitä selviä. Lukijan pitäisikin kahlata läpi koko edellinen teos.

Tarkkaa lukijaa ärsyttää myös tekstissä esiintyvä toisto. Samat asiat saataan kertoa monessa eri kohdassa. Luki-

jaa saattaa ärsyttää myös pienet virheet. **Väinö Tanner** ei suinkaan kuollut vuonna 1964 vaan vuonna 1966. Seppinen kirjoittaa ”Aatos Wirtasesta” ja ”Aatos Virtasesta”. Jokainen ristsanoja harrastavakin tietää, että oikea etunimi on **Atos** ja sukunimi **Wirtanen**. Suomi-Neuvostoliitto-seura ei suinkaan ole Suomi-Neuvostoliitto-Seura. Vai tarkoittaakohan Seppinen sitä, että yhteisö nimeltä Suomi-Neuvostoliitto oli olemassa? Myönnettään, tämä on jo pilkunviilausta.

Kirja tuo esiin hyvin, kuinka paljon erilaisia järjestöjä ja kuppikuntia SKP:ssä ja SKDL:ssä olikaan. Suojelupoliisin ilmoitukset antavat myös hyvän kuvan siitä, miten tulisieluisia kommunisteja Suomessakin toimi sotavuosien jälkeen.

– Risto Jussila

